

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์*

A MODEL FOR STUDENT CARE MANAGEMENT SYSTEM USING THE
PODCA STEPS MANAGEMENT PROCESS AT NAKHON SAWAN
SCHOOL UNDER THE NAKHON SAWAN SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

วนิดา จันทร์เขียว

Wanida Chankhieo

โรงเรียนนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

Nakhon Sawan School under the Nakhon Sawan Secondary Educational Service Area Office, Thailand

Corresponding Author's Email: wanida@nssc.ac.th

วันที่รับบทความ : 9 พฤศจิกายน 2568; วันแก้ไขบทความ 15 พฤศจิกายน 2568;

วันตอบรับบทความ : 17 พฤศจิกายน 2568

Received 9 November 2025; Revised 15 November 2025; Accepted 17 November 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการบริหารงาน 2) สร้างรูปแบบ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของ

Citation:

* วนิดา จันทร์เขียว. (2568). การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(6), 973-987.

Wanida Chankhieo. (2025). A Model For Student Care Management System Using The Podca Steps Management Process At Nakhon Sawan School Under The Nakhon Sawan Secondary Educational Service Area Office. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(6), 973-987.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

โรงเรียนนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่าง 424 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการบริหารงาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบ โดยใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูผู้สอน จำนวน 81 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 จำนวน 162 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 162 คน รวมทั้งสิ้น 424 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงาน ปัญหา และความต้องการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และแนวทางการบริหารงานที่เหมาะสมควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร การประเมินผล และเงื่อนไข ความสำเร็จ 2) รูปแบบที่สร้างขึ้นมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า ขอบข่ายงาน กระบวนการบริหาร การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งมีความถูกต้องและความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้รูปแบบโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งในด้านประสิทธิภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง 4) ผลการประเมินรูปแบบพบว่า ด้านความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS มีความเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงาน, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนนครสวรรค์

Abstract

The purposes of this research were to: (1) study the current conditions, problems, needs, and guidelines for management; (2) develop a model; (3) study the results of using the model; and (4) evaluate the administrative model

of the student care management system through the PODCA STEPS management process of Nakhonsawan School under the Secondary Educational Service Area Office Nakhonsawan.

The research was conducted in four stages: Stage (1) studying the current conditions, problems, needs, and management guidelines; Stage (2) developing the model; Stage (3) studying the results of the model implementation; and Stage (4) evaluating the model. The research instruments included questionnaires, interviews, workshops, and expert-based seminars. The data were obtained through purposive sampling, consisting of 5 school administrators, 14 school board members, 81 teachers, 162 students from Grades 7–12 (Mathayom 1–6), and 162 parents of students from Grades 7–12 in the academic year 2024 (B.E. 2567), totaling 424 participants. The data were analyzed using the Mean ($\bar{X}$) and Standard Deviation (S.D.).

The research results revealed that: (1) the overall conditions, problems, and needs of student care management were at a high level. The appropriate management guidelines comprised six components: principles, objectives, input factors, management processes, evaluation, and success conditions; (2) the developed model consisted of seven components: principles, objectives, input factors, scope of work, management process, evaluation of outputs and outcomes, and success conditions. The model was evaluated as being at the highest level of accuracy and appropriateness; (3) the results of model implementation were at a high level in both management efficiency and stakeholder satisfaction; and (4) the evaluation results showed that the feasibility and usefulness of the model and its manual were at a high level. These findings indicate that the PODCA STEPS management model is appropriate and can be effectively applied to the administration of the student care management system.

Keywords: Management Model, Student Care System, Nakhonsawan School

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาและส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในทุกมิติ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงระบบ (System Management) และการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ในปัจจุบัน สถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การขาดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การขาดความเข้าใจของบุคลากรในบทบาทหน้าที่ การติดตามผลที่ไม่ต่อเนื่อง และการประเมินผลที่ไม่เป็นระบบ งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2566) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีมาตรฐาน และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง ส่งผลให้การช่วยเหลือนักเรียนไม่ตรงต่อสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

สำหรับโรงเรียนนครสวรรค์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่านักเรียนมีความแตกต่างกันทั้งด้านพื้นฐานครอบครัว เศรษฐกิจ อาจส่งผลให้เกิดปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงในบางด้าน เช่น พฤติกรรม การเรียน การปรับตัวทางสังคม และความสัมพันธ์ในครอบครัว แม้โรงเรียนจะมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่แล้ว แต่ยังพบข้อจำกัดในด้านการบริหารจัดการ กระบวนการดำเนินงาน และการประเมินผลที่ไม่เป็นระบบ ทำให้ผลลัพธ์ยังไม่บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียนนครสวรรค์ คาดว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถเป็นต้นแบบขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์
4. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ใช้สอยของรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ที่พัฒนาขึ้นจะช่วยให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนครสวรรค์มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. การนำรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ไปใช้จะทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานในระดับสูง
3. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ใช้สอยในระดับสูง

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบพื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model Concept)

ฮุสเซน และโพสเลย์เวย์ท (Husen & Postlethwaite, 1994) อธิบายว่า “รูปแบบ” แตกต่างจาก “ทฤษฎี” เนื่องจากยังไม่เป็นข้อเท็จจริงที่พิสูจน์แล้ว แต่เป็นผลจากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างแนวทางหรือรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

กระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบ (Model Development Process)

วอลล์เลอร์ (Waller, 1998) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอนได้แก่

- (1) การศึกษาวิเคราะห์หลักการและข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัย
- (2) การสร้างรูปแบบขั้นต้นจากผลการวิเคราะห์และข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ
- (3) การประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ
- (4) การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์เพื่อใช้ในทางปฏิบัติ

แนวคิดการบริหารเชิงระบบ (Systematic Management)

การบริหารเชิงระบบเป็นการจัดการที่มีขั้นตอนและองค์ประกอบชัดเจน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ (2565)

กระบวนการบริหาร PODCA STEPS

กระบวนการบริหาร PODCA STEPS ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การจัดองค์การ (Organize) การพัฒนา (Develop) การควบคุม (Control) การประเมินผล (Assess) และการก้าวสู่ความยั่งยืน (Sustainability Steps) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fayol (1916) ที่เสนอว่าการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม

แนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student Care System)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2564) ได้กำหนดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรอง 3. การส่งเสริมและพัฒนา 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5. การส่งต่อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติภพ วรรณศิริ (2565) ศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่าการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based Management) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบและสร้างความพึงพอใจให้บุคลากรได้อย่างมีนัยสำคัญ

จันทร์ฉาย ศรีทอง (2563) ศึกษาพบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง โดยมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง จึงจะส่งผลต่อความยั่งยืนของการดำเนินงาน

สมพร พูนผล (2564) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดเชิงระบบ พบว่าช่วยให้การดำเนินงานมีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลนักเรียนได้ทั่วถึงมากขึ้น

ในต่างประเทศ Epstein (2018) ชี้ให้เห็นว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการ (Integrated Student Support Systems) ช่วยลดอัตราการออกกลางคัน และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้จริง

สรุปสาระสำคัญจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยแนวทางการบริหารเชิงระบบ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง กระบวนการบริหาร PODCA STEPS จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง เนื่องจากมีขั้นตอนชัดเจน ครอบคลุมทุกมิติของการบริหาร ทั้งการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ แนวทางการบริหารงาน สร้างรูปแบบ และศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการ

บริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods) โดยใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 424 คน (โรงเรียนนครสวรรค์ 2567) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูผู้สอน จำนวน 81 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 162 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 162 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมโดยตรงในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนครสวรรค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง ถูกต้อง และสะท้อนสภาพจริงของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบถ้วน และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน

3. วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง โดยคำนึงถึงความครอบคลุมของกลุ่มบุคลากรในทุกระดับชั้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสภาพ ปัญหา และความต้องการในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงาน
3. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. แบบประเมินผลการใช้รูปแบบและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ใช้วิธีการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และคำนวณค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) สร้างและพัฒนาารูปแบบการบริหารงานโดยกระบวนการ PODCA STEPS
- 3) ทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษา และเก็บข้อมูลก่อน–หลังการทดลอง
- 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบโดยผู้บริหาร ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัย

สรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งด้านสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และความต้องการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการนิเทศติดตาม การมีส่วนร่วมของครู และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงาน

รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการ PODCA STEPS มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. ปัจจัยนำเข้า 4. ขอบข่ายงาน 5. กระบวนการบริหาร 6. การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ และ 7. เงื่อนไขความสำเร็จผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้ในระดับ “มากที่สุด”

3. ผลการศึกษาการใช้รูปแบบ

หลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะด้านการประสานงาน การให้บริการช่วยเหลือนักเรียน และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับ “มาก”

4. ผลการประเมินรูปแบบ

ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

1) ความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับ “มาก”

2) ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับ “มาก”

3) ความเหมาะสมของคู่มือประกอบการใช้รูปแบบอยู่ในระดับ “มาก” แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ PODCA STEPS สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับโรงเรียนนครสวรรค์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์” สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนครสวรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านการคัดกรอง การป้องกัน และการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ จันทร์ฉาย ศรีทอง (2563) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะมีประสิทธิภาพเมื่อผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2564) ที่เน้นให้ทุกโรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน

2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 7 ด้าน และได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการประยุกต์แนวคิดการบริหารเชิงระบบและกระบวนการ PODCA STEPS สามารถตอบสนองต่อสภาพการดำเนินงานจริงของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลนี้สอดคล้องกับงานของ สมพร พูนผล (2564) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดการจัดการเชิงระบบ ซึ่งพบว่าช่วยให้การบริหารมีทิศทางชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารของ Fayol (1916) ที่มองว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งล้วนปรากฏอยู่ในกระบวนการ PODCA STEPS

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS

ผลการใช้รูปแบบ พบว่า ระดับประสิทธิภาพของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านการให้บริการช่วยเหลือนักเรียนและการติดตามผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของครูและผู้บริหารในการดำเนินงานได้จริง ผลนี้สอดคล้องกับงานของ กิตติภาพ วรรณศิริ (2565) ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Epstein (2018) ที่ชี้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่บูรณาการและมีโครงสร้างบริหารชัดเจนสามารถลดอัตราการออกกลางคันและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

4. ผลการประเมินรูปแบบ

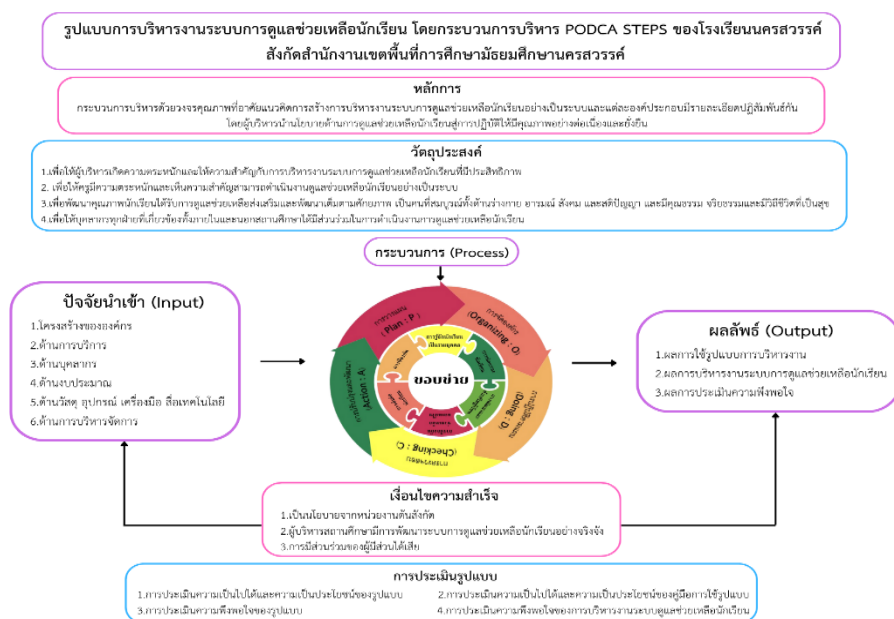
ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ใช้สอยของรูปแบบอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา ผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2014) ที่กล่าวว่าการ

พัฒนานวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีการทดลองใช้จริงในบริบทของโรงเรียน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนและสามารถขยายผลได้ในระดับนโยบาย

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การนำกระบวนการบริหาร PODCA STEPS มาใช้ในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น มีความร่วมมือของทุกฝ่าย และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาและขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในรูปของ “รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS” ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานศึกษา โดยมีโครงสร้างและขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา

รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกระบวนการบริหาร PODCA STEPS ของโรงเรียนนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารเชิงระบบที่บูรณาการทั้งทฤษฎีการบริหารสมัยใหม่และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าด้วยกัน โดยมี PODCA STEPS เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ได้ตามบริบท

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1. สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งด้านนโยบาย การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของบุคลากร 2. ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือการขาดระบบติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรม และการสื่อสารระหว่างผู้เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่องเพียงพอ 3. ความต้องการที่สำคัญคือการพัฒนารูปแบบการบริหารที่ชัดเจน เป็นระบบ และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียน 4. รูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้น PODCA STEPS ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า ขอบข่ายงาน กระบวนการบริหาร การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ และเงื่อนไขความสำเร็จ 5. ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ใช้สอยในระดับสูงมาก 6. เมื่อทดลองใช้ในสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเป็นระบบมากขึ้น ครูและบุคลากรมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ชัดเจน และนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการบริหาร PODCA STEPS ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพและควรกำหนดนโยบายและงบประมาณสนับสนุนต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืนของระบบ
- ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** ควรจัดอบรมให้ครูและบุคลากรเกี่ยวกับกระบวนการบริหารตามโมเดล PODCA STEPS เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมและจัดระบบติดตามและประเมินผลเป็นระยะเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป** ควรขยายการศึกษารูปแบบ PODCA STEPS ไปยังโรงเรียนในระดับอื่น ๆ เช่น โรงเรียนขยายโอกาส หรือโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อทดสอบความเหมาะสมในบริบทที่หลากหลายและศึกษาผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของนักเรียนภายหลังการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรูปแบบ PODCA STEPS เพื่อประเมินประสิทธิผลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563). *คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *นโยบายการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จุฬารัตน์ ภูทอง. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์ฉาย ศรีทอง. (2563). การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 12(2), 45–59.
- กิตติภาพ วรรณศิริ. (2565). *การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร พูนผล. (2564). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดเชิงระบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรักดี แสงประดับ. (2566). การประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารแบบ PODCA เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(1), 112–128.
- ประภัสสร มหานิล. (2563). *แนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภัทรา รัตนโชติ. (2561). *ภาวะผู้นำทางการบริหารสถานศึกษา: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกษภา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์: แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. (2nd ed.). New York: Routledge.

- Fayol, H. (1916). *General and industrial management*. London: Pitman Publishing.
- Husen, T., & Postlethwaite, T. N. (1994). *The international encyclopedia of education*. (2nd ed.). Oxford: Pergamon Press.
- Waller, W. (1998). *Model development in educational research*. New York: Macmillan.